

Regelrådets uppgift är att granska och yttra sig över kvaliteten på konsekvensutredningar till författningsförslag som kan få effekter av betydelse för företag.

Kulturdepartementet

Yttrande över Kompletterande bestämmelser till EU:s mediefrihetsförordning (Ds 2024:28)

Regelrådets ställningstagande

Regelrådet bedömer att konsekvensutredningen inte uppfyller kraven i förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar.

Bakgrund och Innehållet i förslaget

EU:s mediefrihetsförordning, som antogs i april 2024, innehåller regler för en väl fungerande inre marknad för medietjänster och till skydd för mediers oberoende och mångfald. I förordningen ställs bland annat krav på medlemsstaterna att respektera medietjänsters redaktionella oberoende, säkerställa skydd av journalisters källor och införa skyddsmekanismer för oberoendet hos public service. I förordningen finns också bestämmelser om transparens inom mediesektorn, bedömningar av koncentrationer på mediemarknaden, medieinnehåll på mycket stora onlineplattformar, publikmätning och statlig annonsering. I föreliggande promemoria, som har tagits fram inom Kulturdepartementet, lämnas de författningsförslag som bedöms nödvändiga för att mediefrihetsförordningen ska kunna tillämpas och få fullt genomslag.

I promemorian föreslås en ny lag och förordning med kompletterande bestämmelser till förordningen. Lagen och förordningen innehåller bestämmelser om anmälningsskyldighet, tillsyn och bedömningar av koncentrationer på mediemarknaden. Leverantörer av medietjänster ska anmäla till tillsynsmyndigheten, dvs. Mediemyndigheten, vilken information som tillgängliggjorts och var den finns tillgänglig. De närmare kraven på vad anmälan ska innehålla och hur den ska utformas ska Mediemyndigheten besluta om genom föreskrifter. För att tillgodose de krav som stipuleras i mediefrihetsförordningen behöver Mediemyndigheten utveckla en nationell databas över medieäggande.

Den som anmäler en företagskoncentration enligt konkurrenslagen ska, om företagskoncentrationen utgör en koncentration på mediemarknaden enligt definitionen i mediefrihetsförordningen, samtidigt anmäla koncentrationen till Mediemyndigheten. Bedömningen ska vara skild från konkurrensrättsliga bedömningar. I dag finns inte någon reglering vid sidan av den konkurrensrättsliga som möjliggör för bedömningar av företagskoncentrationer. Det är därför nödvändigt att införa en sådan reglering.

Bestämmelser om utnämning och entledigande av styrelseledamöter och verkställande direktör i public service-företag föreslås i den lag om public service som 2023 års parlamentariska public service-kommitté har föreslagit i betänkandet Ansvar och oberoende – public service i oroliga tider (SOU 2024:34). Det föreslås också förordningsändringar.

Mediefrihetsförordningens bestämmelser ska i huvudsak börja tillämpas från och med den 8 augusti 2025. Den nya lagen och förordningen föreslås därför träda i kraft samma datum. De författningsförslag som rör public service-företagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2026.

Konsekvenser för företag

I promemorian anges att förslagen inte bedöms innebära några större ekonomiska konsekvenser för de företag och andra aktörer som omfattas av förslagen. Samtidigt anges att mediefrihetsförordningen medför en rad skyldigheter för de aktörer som träffas av förordningen. Skyldigheterna kan förväntas medföra ekonomiska konsekvenser för dessa aktörer. Skyldigheterna följer dock direkt av förordningen och inte av förslagen i denna promemoria vilket, enligt uppgift, är anledningen till att förslagsställaren inte redovisar dem här.

Det anges att förslagen om befogenhet vid tillsyn innebär att de berörda aktörerna kan behöva tillhandahålla upplysningar och handlingar samt i vissa fall varuprover och liknande samt att de vid vite kan föreläggas att efterleva mediefrihetsförordningen och kompletteringslagen. Detta bör dock, enligt förslagsställaren, inte innebära några ekonomiska konsekvenser för aktörerna.

Det anges även att förslaget om att en koncentration på mediemarknaden ska anmälas till tillsynsmyndigheten och den anmälningsskyldighet som föreslås för aktörer som har en informationsskyldighet enligt mediefrihetsförordningen bedöms medföra ökade kostnader för de som berörs. Förslagen är dock, enligt förslagsställaren, i dessa delar sammankopplade med uppgifter som aktörerna antingen har genom förordningen eller genom befintlig lagstiftning. De utökade uppgifter som förslagen innebär bör därför inte leda till några kostnadsökningar.

För public service-företagen innebär förslagen en skyldighet att ändra sina bolagsordningar och att uppträda som motpart i allmän domstol om en styrelseledamot eller verkställande direktör i företaget väcker talan mot ett beslut om entledigande i förtid. Detta bör, enligt förslagsställaren, inte föranleda mer än marginella kostnader för företagen vid enstaka tillfällen.

Motivering till Regelrådets ställningstagande

Regelrådet konstaterar till att börja med att det inte framgår av promemorian hur många leverantörer av medietjänster som omfattas av förslagen och inte heller hur stora dessa företag är.

Regelrådet noterar också att förslagsställaren å ena sidan anger att förslagen inte bedöms innebära några större ekonomiska konsekvenser för de företag och andra aktörer som omfattas av förslagen, å andra sidan att de skyldigheter som följer direkt av förordningen kan förväntas medföra ekonomiska konsekvenser för dessa aktörer. Dessa konsekvenser redovisas dock inte eftersom de, som förslagsställaren beskriver det, följer direkt av förordningen och inte av förslagen i den föreliggande promemorian.

Regelrådet tar i sin granskning ställning till redovisning av konsekvenserna av förslaget i sin helhet, oavsett om det är en direkt följd av EU-lagstiftning eller om det är medlemsstaternas kompetens att besluta i frågan. Regelrådet finner att det är viktigt med en grundlig redogörelse av vilka effekter som förslag kan innebära för företag, inte minst i syfte att ge

företag en möjlighet att förbereda sig inför att ny lagstiftning träder i kraft. Regelrådet konstaterar att det är viktigt att synliggöra effekterna för företag i något skede i regleringskedjan; att så inte har skett i detta fall är beklagligt.

Sammanfattningsvis anser Regelrådet att konsekvensutredningen brister avseende såväl beskrivning av som påverkan på berörda företag.

Regelrådet behandlade ärendet vid sammanträde den 22 januari 2024.

I beslutet deltog Anna-Lena-Bohm, ordförande, Helena Fond, Hans Peter Larsson, Roland Sigbladh och Lars Silver.

Ärendet föredrogs av Ulrika Wienecke.



Anna-Lena Bohm
Ordförande



Ulrika Wienecke
Föredragande